

Sygn. akt XXVC 1104/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 lutego 2018 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie Wydział XXV Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR del. Michał Jakubowski

Protokolant: sekr. sądowy Aleksandra Mamrot

Po rozpoznaniu w dniu 05 lutego 2018 r. w Warszawie na rozprawie sprawy

z powództwa (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W.

przeciwko **Skarbowi Państwa – Generalnemu Dyrektorowi Dróg Krajowych i Autostrad w W.**

o zapłatę

orzeka

1. Powództwo oddala.

2. Zasądza od powoda (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa - Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej w W. kwotę 5 400,00 zł (pięć tysięcy czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt XXV C 1104/17

UZASADNIENIE

Pozwem z 27 kwietnia 2017 r. (data nadania przesyłki pocztowej) (...) Sp. z o.o. w W. wystąpił o zapłatę od Skarbu Państwa – G. Dyrektora Dróg Krajowych i Autostrad w W. kwoty 178 583,86 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 18 kwietnia 2014 r. do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Uzasadniając swoje stanowisko, powód wskazał, iż dochodzi zapłaty wynagrodzenia za wykonanie robót na podstawie Umowy o roboty budowlane zawartej z (...) Sp. z o.o. w ramach inwestycji „Budowa autostrady (...) T. – S., O. III B. – K. od km 186+348 do km 215+850”, której inwestorem był pozwany. W związku z brakiem zapłaty wynagrodzenia przez Generalnego Wykonawcę, pozwany jako Inwestor ponosi odpowiedzialność solidarną na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. (pozew – k. 2-6).

Skarb Państwa – Generalny Dyrektor Dróg Krajowych i Autostrad w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych.

Pozwany wskazał, iż powód nie udowodnił przesłanek warunkujących ponoszenie przez pozwanego solidarnej odpowiedzialności za zapłatę wynagrodzenia dochodzonego przez powoda, w szczególności, aby pozwany zatwierdził powoda jako podwykonawcę na ww. kontrakcie. Ponadto Konsorcjant nie potwierdził istnienia wierzytelności powoda. Z ustaleń Inżyniera Kontraktu wynika, iż wartość robót w wystawionych przez powoda fakturach VAT opiewa zgodnie z kosztorysem ofertowym na kwotę 5 920,94 zł brutto. Pozwany informował o powyższym powoda, wnosząc o zwrot niezasadnie wypłaconej kwoty. Strona pozwana podniosła nadto, iż przedłożoną umowę podwykonawczą kwalifikować należy jako umowę dostawy, nie objętą dyspozycją wskazywanego przez powoda przepisu. Z ostrożności

procesowej, pozwany podniósł także zarzut przedawnienia, wskazując, że roszczenia z tytułu odstawy przedawniają się w terminie dwóch lat. Ponadto inwestor nie ponosi odpowiedzialności z tytułu odsetek za opóźnienie z zapłatą wynagrodzenia należnego dalszemu wykonawcy (odpowiedź na pozew – k. 108-125).

Przed zamknięciem rozprawy strony podtrzymywały dotychczasowe stanowiska (oświadczenia zawarte w protokole rozprawy z 05 lutego 2018 r. – k. 311).

Sąd ustalił, co następuje.

Na podstawie rozstrzygnięcia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w trybie przetargu ograniczonego w dniu 17 czerwca 2010 r. pomiędzy Skarbem Państwa – Generalnym Dyrektorem Dróg Krajowych i Autostrad, a Wykonawcą – Konsorcjum firm: (...) S.A. z siedzibą w W. jako Liderem Konsorcjum, (...) z siedzibą w D., (...) S.A. z siedzibą w W., (...) S.A. z siedzibą w W. oraz J. S. & S. L. z siedzibą w D. została zawarta Umowa nr (...), której przedmiotem było wykonanie robót polegających na „Budowie Autostrady (...) T. – S., O. III B. – K. od km 186+348 do km 215+850” (dowód: odpis Umowy nr (...) – k. 129-131; kopia wyciągu z kosztorysu ofertowego Generalnego Wykonawcy w zakresie kiosków poboru opłat – k. 158-191).

Zgodnie z S. 4.4 pkt e Warunków Kontraktu, Wykonawca nie później niż 28 dni przed planowanym skierowaniem Podwykonawcy do wykonania (...), jest zobowiązany przedłożyć Zamawiającemu za pośrednictwem Inżyniera projekt umowy z Podwykonawcą wraz z zestawieniem ilości robót wycenionych zgodnie ze stawkami przedstawionymi przez Wykonawcę w Ofercie. Zamawiający, po otrzymaniu opinii Inżyniera, podejmie decyzję w sprawie zgody na zawarcie tejże umowy. Jeżeli Zamawiający w terminie 14 dni od przedłożenia mu projektu umowy z Podwykonawcą nie zgłosi na piśmie sprzeciwu lub zastrzeżeń, uważać się będzie, że wyraził zgodę na zawarcie umowy. Po uzyskaniu zgody Zamawiającego na zawarcie umowy z Podwykonawcą lub jeżeli Zamawiający nie zgłosi sprzeciwu lub zastrzeżeń do projektu umowy w powyższym terminie, Wykonawca przed skierowaniem Podwykonawcy do wykonania Robót przedłoży Zamawiającemu zawartą umowę (dowód: odpis Szczególnych Warunków Kontraktu – k. 132-157).

W dniu 26 września 2011 r. pomiędzy (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. (dalej także jako Wykonawca) a (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. została zawarta umowa podwykonawcza nr (...) (dowód: odpis umowy nr (...) i (...) – k. 20-33).

Na podstawie §2 Umowy (k. 21) Wykonawca zlecił, a Podwykonawca przyjął do kompleksowej realizacji roboty budowlane polegające na wykonaniu i dostawie prętów sprężających dla budynków Stref Poboru Opłat przy zadaniu „Budowa Autostrady (...) odcinek K. – S. od km 215+850 do km 245+800, C. – O. od km 151+900 do km 163+300, O. B. od km 163+300 do km 186+366, B. – K. od km 186+348 do km 215+850”.

Zakres prac obejmował obiekty: (...) K., (...) O., (...) S., (...) B., (...) P..

Przedmiot Umowy (§2 ust. 2 – k. 21) obejmował zakres Robót do realizacji przez Podwykonawcę na ww. obiektach:

a) Sprężenia prętami sprężającymi o średnicy 75 mm typu (...) + (...) system, który składa się z elementów:

- rury osłonowej prętów sprężających z taśm zawijanych, niegalwalizowanych,
- prętów sprężających o średnicy 75 mm,
- zakotwienia czynnego i biernego,
- zabezpieczenia antykorozyjnego prętów,

b) dostawę ww. elementów na budowę,

c) iniekcję cementową prętów,

d) niezbędnych procedur wykonawczych i dokumentacji do zatwierdzenia,

e) obsługi sprzętowej

- opracowanie wszelkiego rodzaju projektów towarzyszących wykonaniu ww. robót budowlanych zawartych w Szczegółowej Specyfikacji Technicznej,

- dostawę materiałów na własny koszt mającą na celu kompleksową realizację przedmiotu umowy, wynikającą z Warunków Kontraktu,

- wykonanie dokumentacji powykonawczej.

Zakres Robót, zasady oraz technologie ich wykonania określały dokumenty wymienione w hierarchii ważności (§2 ust. 3 – k. 22):

a) Umowa,

b) Warunki Ogólne Kontraktu – (...),

c) Instrukcja dla Wykonawców – Tom I Specyfikacji Istotnych Warunków Zamówienia,

d) Specyfikacje techniczne wykonania i odbioru robót budowlanych,

e) Dokumentacja projektowa,

f) Oferta Podwykonawcy.

Do obowiązków Wykonawcy należało m.in.

Objęte przedmiotową umową ww. tzw. „zbrojenia aktywne” to sprężenia prętów w zbrojeniach żelbetonowych będące elementami konstrukcyjnymi ww. obiektów budowlanych (dowód: zeznania P. A. – k. 310v).

- pisemne zgłoszenie Podwykonawcy do Zamawiającego na ww. zakres robót. Wykonawca zobowiązał się przedłożyć Podwykonawcy pisemne potwierdzenie dokonania procedury zgłoszenia do Zamawiającego przed wykonaniem sprężenia prętów (§4 ust. 3 – k. 22),
- uzyskanie zatwierdzenia przez Zamawiającego materiałów wykorzystywanych przez Podwykonawcę do realizacji przedmiotu umowy przed ich wbudowaniem (§4 ust. 4 – k. 23).

Do obowiązków Podwykonawcy należało m.in.

- zgłaszanie do odbioru poszczególnych etapów Robót, a w szczególności Robót zanikających lub ulegających zakryciu pod rygorem nie dokonania ich odbioru przez Wykonawcę (§5 ust. 8 – k. 23),
- przekazanie Wykonawcy po zakończeniu każdego etapu Robót kompletu dokumentacji, w tym m.in. certyfikatów, deklaracji zgodności, atestów na wbudowane materiały, protokołów odbiorów częściowych, protokołów prób i regulacji oraz innych dokumentów niezbędnych do uzyskania Decyzji o Pozwoleniu na Użytkowanie, o ile dane Roboty stanowią odrębny przedmiot odbioru (§ 5 ust. 13 – k. 23).

Szacunkowa wartość wynagrodzenia Podwykonawcy za wykonanie Robót będących przedmiotem umowy wstępnie została określona na kwotę 141 500,00 euro netto (§6 ust. 1 – k. 25).

Ustalone wynagrodzenie było wynagrodzeniem ilościowo – ryczałtowym. Ostateczne ustalenie wartości należnego Podwykonawcy wynagrodzenia miało nastąpić po zakończeniu realizacji umowy na podstawie iloczynu obmiaru jednostkowego wykonanego przez Podwykonawcę Robót – zatwierdzonego przez Zamawiającego i Kierownictwo Kontraktu, Inwestora) i cen jednostkowych określonych w Załączniku nr (...) do umowy (§6 ust. 2 – k. 25).

Wynagrodzenie obejmowało wszelkie materiały oraz roboty wynikające z Kontraktu, na które składają się wymienione w hierarchii ważności dokumenty wskazane w §2 ust. 2 umowy, które są konieczne do prawidłowego wykonania robót (§6 ust. 15 – k. 26).

Podwykonawca miał obowiązek na bieżąco przedkładać wnioski o zatwierdzenie obmiaru robót dla robót zanikających lub ulegających zakryciu. Na tej podstawie Wykonawca wystawiał comiesięcznie do dnia 20 każdego miesiąca obmiar zrealizowanych Robót w danym miesiącu rozliczeniowym wraz ze Zbiórczym Zestawieniem Miesięcznym, zawierającym wszystkie niezbędne dokumenty określone w kontrakcie (§6 ust. 3 – k. 25).

Przerób prac wykonanych przez Podwykonawcę miał odpowiadać procentowo przerobowi zaakceptowanemu przez Zamawiającego i Inżyniera Kontraktu (§6 ust. 4 – k. 25).

Strony dopuściły fakturowanie częściowe za dostarczone na budowę materiały do wbudowania w wysokości 60% wartości ceny jednostkowej za kompleksowe wykonanie sprzężenia obiektów (§6 ust. 5 – k. 25).

Podstawą do wystawienia faktury przez Podwykonawcę było podpisanie przez Wykonawcę Zbiórczego Zestawienia Płatności (§6 ust. 7 – k. 25).

Wykonawca oraz Generalny Wykonawca nie występowali zgodnie z Subklauzulą 4.4 pkt e Warunków Kontraktu do Zamawiającego o zatwierdzenie (...) Sp. z o.o. z siedzibą w W. jako Podwykonawcy w ramach ww. kontraktu (dowód: zeznania S. T. – k. 309-310; zeznania P. A. – k. 310v-311).

15 maja 2012 r. (...) Sp. z o.o. wystawiła fakturę VAT nr (...) dotyczącą zamówienia nr (...) z 21 lipca 2011 r. obejmującego dostawę materiałów, opiewająca na kwotę 93 309,71 zł brutto. Faktura została doręczona Wykonawcy 15 maja 2012 r. z terminem płatności 35 dni. Do faktury załączono przejściowe świadectwo płatności nr (...) wraz z obmiarem wykonanych robót polegających na „dostawie materiałów (...) P. 60% wartości umowy” z 09 maja 2012 r. (dowód: odpis faktury VAT nr (...) – k. 34; kopia przejściowego świadectwa płatności nr (...) – k. 35; kopia obmiaru wykonanych robót z 09 maja 2012 r. – k. 36).

15 maja 2012 r. (...) Sp. z o.o. wystawiła fakturę VAT nr (...) dotyczącą zamówienia nr (...) z 21 lipca 2011 r. obejmującego dostawę materiałów, opiewającą na kwotę 93 309,71 zł brutto. Faktura została doręczona Wykonawcy 15 maja 2012 r. z terminem płatności 35 dni. Do faktury załączono przejściowe świadectwo płatności nr (...) wraz z obmiarem wykonanych robót polegających na „dostawie materiałów (...) B. 60% wartości umowy” z 09 maja 2012 r. (dowód: odpis faktury VAT nr (...) – k. 37; kopia przejściowego świadectwa płatności nr (...) – k. 38; kopia obmiaru wykonanych robót z 09 maja 2012 r. – k. 39).

Skarb Państwa – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad pismem z 21 września 2012 r. złożyła Generalnemu Wykonawcy oświadczenie o odstąpieniu od Umowy nr (...) (okoliczność bezsporna; dowód: kopia pisma z 21 września 2012 r. – k. 237).

Postanowieniem z 27 lipca 2012 r. Sąd Rejonowy Poznań Stare Miasto w P. ogłosił upadłość dłużnika (...) S.A. z siedzibą w W. obejmującą likwidację majątku (dowód: kopia postanowienia z 27 lipca 2012 r. – k. 247).

W piśmie z 03 września 2012 r. (...) Sp. z o.o. w odniesieniu do „Rozliczenia końcowego podwykonawcy krajowego” wystosowanego przez (...) Sp. z o.o. oświadczyła, iż w dalszym ciągu pozostają nierozliczone płatności z tytułu wykonanych robót budowlanych i dostarczonych materiałów, w tym opiewające na kwotę 186 619,42 zł brutto z tytułu dostarczonych na budowę (...) B. oraz (...) P. prętów sprężających oraz pozostałych materiałów towarzyszących, które zgodnie z umową zawartą z (...) Sp. z o.o. mają zostać również sprzężone i zainektowane przez (...) Sp. z o.o. (dowód: kopia pisma z 03 września 2012 r. – k. 239-241).

Na przedmiotowym Kontrakcie w ramach budowy III odcinka B. – K. funkcjonowało około 20 zatwierdzonych Podwykonawców w tym (...) Sp. z o.o. W końcowym okresie obowiązywania ww. Umowy, w związku z napływającymi

do Zamawiającego roszczeniami okazało się, iż tychże podwykonawców i dalszych podwykonawców było znacznie więcej.

W związku z powyższym, Zamawiający opracował procedurę zgodnie z którą w przypadku wniosku niezatwierdzonego podwykonawcy, sprawa kierowana była do Inżyniera Kontraktu, który określał czy dany podmiot faktycznie wykonywał roboty budowlane w ramach ww. inwestycji. W przypadku pozytywnej wstępnej weryfikacji, Zamawiający kierował zapytanie do Generalnego Wykonawcy o potwierdzenie salda. W przypadku pozytywnej odpowiedzi, po weryfikacji zakresu wykonanych przez podwykonawcę robót, Zamawiający dokonywał stosownej płatności (dowód: zeznania S. T. – k. 309-310; zeznania P. A. – k. 310v-311).

Pismem z 30 października 2012 r. (data prezentaty) (...) Sp. z o.o., na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. wezwał Skarb Państwa Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad do zapłaty wynagrodzenia za roboty wykonane w ramach inwestycji „Budowa Autostrady (...) T. – S., O. III B. – K. od km 186+348 do km 215+850”, w tym kwoty 186 619,42 zł brutto z tytułu umowy zawartej z (...) Sp. z o.o. z 26 września 2011 r. na dostawę prętów sprężających oraz pozostałych materiałów towarzyszących budowie (...) B., (...) P., (...) O., (...) K., (...) S.. Jako załączniki do przedmiotowego wezwania załączono m.in. umowę podwykonawczą, faktury Podwykonawcy, które nie zostały rozliczone (dowód: odpis pisma z 26 października 2012 r. – k. 42-43; załączniki – k. 44-59).

W następstwie przedmiotowego wezwania, Zamawiający wszczął procedurę mającą na celu ustalenie podstaw i zakresu solidarnej odpowiedzialności Skarbu Państwa z ww. tytułu.

Pismem z 04 grudnia 2012 r. Skarb Państwa reprezentowany przez K. K., Zastępcę Dyrektora Oddziału (...) w B. skierował do (...) S.A. w upadłości układowej oraz (...) prośbę o potwierdzenie salda zobowiązań (...) Sp. z o.o. wobec dalszego (...) Sp. z o.o.

W odpowiedzi z 14 grudnia 2012 r. syndyk masy upadłości (...) S.A. z siedzibą w W. poinformował, iż na obecnym etapie postępowania brak jest prawomocnej listy wierzytelności upadłej spółki. W związku z czym nie potwierdza zasadności wskazanych przez (...) Sp. z o.o. kwot 93 309,71 zł oraz 93 309,71 zł (dowód: kopia pisma z 04 grudnia 2012 r. – k. 243; kopia pisma z 14 grudnia 2012 r. – k. 245).

Pismem z 12 grudnia 2012 r. Skarb Państwa reprezentowany przez K. K., Zastępcę Dyrektora Oddziału (...) w B. skierowanym do (...) S.A. w upadłości likwidacyjnej z siedzibą w W. oświadczył, iż na podstawie art. 647¹ § 5 jest odpowiedzialny solidarnie za zapłatę wynagrodzenia dla Podwykonawcy, jeżeli Wykonawca nie zapłacił należnego wynagrodzenia Podwykonawcy za wykonane roboty budowlane, a Podwykonawca wypełnił swoje obowiązki należycie.

Zamawiający oświadczył, iż (...) Sp. z o.o. złożył wniosek o zapłatę należnego wynagrodzenia w wysokości 186 619,42 zł brutto i mając powyższe na uwadze Zamawiający wzywa Wykonawcę do zapłaty na rzecz (...) Sp. z o.o. należnego wynagrodzenia w tym z tytułu ww. faktur VAT.

W przypadku nieuregulowania we wskazanym wyżej terminie należnego dalszemu podwykonawcy wynagrodzenia i nieprzekazania Zamawiającemu dowodu jego zapłaty, Zamawiający zapłaci należne podwykonawcy wynagrodzenie z prawem regresu (dowód: odpis pisma z 12 grudnia 2012 r. – k. 60-61; kopia pełnomocnictwa ogólnego z 28 sierpnia 2007 r. – k. 62; odpis pisma z 19 listopada 2015 r. – k. 63).

Zgodnie z Regulaminem organizacyjnym Oddziału Generalnej Dyrektji Dróg Krajowych i Autostrad w B. t.j. z 04 grudnia 2012 r. do składania oświadczeń w zakresie praw i obowiązków majątkowych Generalnego Dyrektora związanych z zakresem działania Oddziału wymagane jest łączne współdziałanie dwóch pełnomocników upoważnionych przez Generalnego Dyrektora, z wyłączeniem oświadczeń w zakresie nabywania nieruchomości pod drogi krajowe, które składają jednoosobowo pełnomocnicy upoważnieni przez Generalnego Dyrektora (dowód: Regulamin – k. 266-283v).

Zamawiający po dokonaniu weryfikacji ww. żądań, w dniu 21 marca 2013 r. w związku z oświadczeniem Inżyniera Kontraktu z 05 marca 2013 r. dotyczącym ww. faktur VAT, uiścił na rachunek bankowy (...) Sp. z o.o. kwotę 8 035,56 zł (okoliczność bezsporna; dowód: odpis wyciągu bankowego z 26 sierpnia 2013 r. - k. 246; zeznania S. T. – k. 309-310; zeznania P. A. – k. 310v-311).

W nawiązaniu do pisma Inżyniera Kontraktu z 05 marca 2013 r. Zamawiający przekazał (...) Sp. z o.o. poprawione poświadczenie wykonanych robót ujętych w fakturach nr (...) z 15 grudnia 2012 r. Inżynier na podstawie przedłożonych dokumentów wskazał, że przedmiotem (...) było zbrojenie aktywne na (...) B. i (...). Roboty zostały ujęte w (...) nr (...), (...) i (...). Łączna wartość wykonanych robót ustalona na podstawie zakresu robót wynikających z ww. Przejściowych Świadczeń Płatności oraz cen jednostkowych z kosztorysu Generalnego Wykonawcy po korekcie omyłki rachunkowej wynosiła 5 920,94 zł brutto (dowód: odpis pisma z 09 kwietnia 2013 r. – k. 251-253; kopia wyciągu z kosztorysu ofertowego Generalnego Wykonawcy w zakresie kiosków poboru opłat – k. 158-191; odpis pisma z 19 kwietnia 2013 r. – k. 255; zeznania S. T. – k. 309-310; zeznania P. A. – k. 310v-311).

Pismem z 03 kwietnia 2014 r. powód wezwał pozwanego do zapłaty kwoty 178 583,86 zł brutto wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wymagalności poszczególnych roszczeń, wynikających z ww. faktur VAT (dowód: odpis wezwania do zapłaty wraz z zpo – k. 64-70).

Powód w zakresie spornego roszczenia wystąpił także 28 kwietnia 2014 r. (data nadania przesyłki pocztowej – k. 92) do Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie o zawezwanie pozwanego do próby ugodowej.

Pozwany w odpowiedzi na przedmiotowy wniosek odmówił zasadności wskazanych w nim roszczeń (okoliczność bezsporna; dowód: odpis wniosku o zawezwanie do próby ugodowej z 28 kwietnia 2014 r. wraz z załącznikami – k. 71-92; kopia odpowiedzi pozwanego na wniosek wraz z załącznikami – k. 257-264).

Powyższy stan faktyczny ustalono na podstawie powołanych w treści uzasadnienia dokumentów urzędowych oraz prywatnych, złożonych w uwierzytelnionych odpisach oraz zwykłych kopiach, których wiarygodności oraz autentyczności w zakresie pochodzenia od poszczególnych podmiotów składających oświadczenia w nich zawarte żadna ze stron nie podważała, nie domagając się przedłożenia ich oryginałów bądź poświadczonych za zgodność z oryginałem odpisów. Z tego też względu Sąd uznał, iż zasługują one na włączenie do postaw rozstrzygnięcia.

Oceniając zgromadzony materiał dowodowy, należy zaznaczyć, iż pozwany nie kwestionował autentyczności złożonych przez powoda ww. faktur VAT. Podnosił jedynie twierdzenia podważające okoliczność, ich wystawienia w związku z wykonywaniem spornej umowy podwykonawczej. Zdaniem jednakże Sądu owe powiązanie nie może budzić wątpliwości w świetle pozostałego materiału dowodowego, w tym dowodów przedstawionych przez samego pozwanego w postaci poprawionego poświadczenia wykonanych robót z 09 kwietnia 2013 r. (k. 252-253), oraz zeznań przesłuchanych w sprawie świadków S. T. oraz P. A., które Sąd w całości uznał za wiarygodne. Korelują one bowiem z pozostałym materiałem dowodowym w postaci dokumentów, nie kwestionowanych przez żadną ze stron, a ponadto są spójne, logiczne oraz wzajemnie się uzupełniają.

W przypadku dowodów które zostały złożone do akt postępowania, a nie zostały powołane w treści uzasadnienia, Sąd uznał je za irrelevantne dla wyniku postępowania. Zastrzeżenie to dotyczy w szczególności nakazu zapłaty wydanego przeciwko wykonawcy. Jego prawomocność nie rozciąga się bowiem na strony niniejszego postępowania.

Przyczyny dla których Sąd oddalił wnioski dowodowe powoda zgłoszone na rozprawie w dniu 05 lutego 2018 r., zostaną powołane w dalszej części uzasadnienia.

Sąd zważył, co następuje.

Powództwo podlegało oddaleniu.

Istota sporu w niniejszym procesie w kontekście wykładni art. 647¹ k.c. oraz subsumpcji ustalonego stanu faktycznego pod ww. normę prawną sprowadzała się do odpowiedzi na następujące pytania:

1. czy łącząca podwykonawcę oraz dalszego podwykonawcę umowa stanowiła umowę o roboty budowlane?
2. czy podwykonawca wystąpił do inwestora uprzednio z wnioskiem o zatwierdzenie dalszego podwykonawcy tj. powoda w stosownym trybie kontraktowym?
3. czy powód wykonał roboty w zakresie wynikającym z treści złożonych faktur VAT oraz stanowiących podstawę do ich wystawienia przejściowych świadectw płatności i obmiarów robót?
4. czy oświadczenie zawarte w piśmie z 12 grudnia 2012 r. stanowi uznanie długu?

A.D. 1.

Ustosunkowując się do pierwszej z powołanych kwestii należy przypomnieć, iż głównym zarzutem w tym zakresie ze strony pozwanego, było twierdzenie, iż przedmiotową umowę należy kwalifikować jako umowę dostawy a nie umowę o roboty budowlane, co a limine wyłącza możliwość przypisania pozwanemu solidarnej odpowiedzialności z generalnym wykonawcą.

Jak wynika z art. 647 k.c., przez umowę o roboty budowlane wykonawca zobowiązuje się do oddania przewidzianego w umowie obiektu, wykonanego zgodnie z projektem i zasadami wiedzy technicznej, inwestor zaś do dokonania wymaganych przez właściwe przepisy czynności związanych z przygotowaniem robót, w szczególności do przekazania terenu budowy i dostarczenia projektu oraz do odebrania obiektu i zapłaty umówionego wynagrodzenia. Przepis ten nawiązuje do pojęć występujących w przepisach ustawy z 07 lipca 1994 r. - Prawo budowlane (Dz. U. Nr 89, poz. 414) i w niej bliżej określonych. Te same pojęcia, znane prawu budowlanemu, stosuje się w umowach zawieranych pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą (art. 647¹ k.c.).

Zgodnie z art. 3 pkt 3 Prawa budowlanego, przez budowlę należy rozumieć każdy obiekt budowlany niebędący budynkiem lub obiektem małej architektury, jak: obiekty liniowe, lotniska, mosty, wiadukty, estakady, tunele, przepusty, sieci techniczne, wolno stojące maszty antenowe, wolno stojące trwale związane z gruntem urządzenia reklamowe, budowle ziemne, obronne (fortyfikacje), ochronne, hydrotechniczne, zbiorniki, wolno stojące instalacje przemysłowe lub urządzenia techniczne, oczyszczalnie ścieków, składowiska odpadów, stacje uzdatniania wody, konstrukcje oporowe, nadziemne i podziemne przejścia dla pieszych, sieci uzbrojenia terenu, budowle sportowe, cmentarze, pomniki, a także części budowlane urządzeń technicznych (kotłów, pieców przemysłowych, elektrowni wiatrowych, elektrowni jądrowych i innych urządzeń) oraz fundamenty pod maszyny i urządzenia, jako odrębne pod względem technicznym części przedmiotów składających się na całość użytkową.

Zasadniczym zatem kryterium rozróżnienia pomiędzy umową o roboty budowlane a innymi stosunkami prawnymi w tym przede wszystkim umową o dzieło jest ocena realizowanego zamierzenia stosownie do wymogów prawa budowlanego. Przedmiotem umowy o roboty budowlane jest przedsięwzięcie o większych rozmiarach, zindywidualizowanych właściwościach, zarówno fizycznych, jak i użytkowych, z reguły powiązane z wymogiem projektowania i zinstytucjonalizowanym nadzorem (zob. m.in. wyrok SN z 07 grudnia 2005 r., V CK 423/05, Lex nr 269751).

Zważywszy na powołane kryteria oraz analizę treści złożonej przez powoda umowy podwykonawczej z 26 września 2011 r., w szczególności literalne brzmienie § 2 ust. 2 tegoż stosunku prawnego, Sąd nie podziela zarzutu pozwanego. Niewątpliwie oceniana umowa zawiera w sobie elementy umowy na dostawę określonego w jej treści materiału (prętów stalowych i elementów powiązanych). W jej treści znajdują się jednak również elementy charakterystyczne dla umowy o roboty budowlane np. zobowiązanie do wykonania robót zgodnie z projektem wykonawczym, zorganizowany nadzór nad robotami przez wykonawcę, procedury wykonawcze, wykonanie zbrojeń aktywnych

zgodnie z harmonogramem wraz ze wznoszeniem ww. obiektów, wykonanie dokumentacji powykonawczej. Zdaniem Sądu przedmiotową umowę można ewentualnie kwalifikować jako umowę o dzieło.

Niezależnie od trafności kwalifikacji spornego stosunku prawnego, podkreślenia wymaga jednakże, iż w utrwalonym orzecznictwie przyjmuje się, iż odwołanie się w art. 647¹ § 5 k.c. do robót budowlanych wykonanych przez podwykonawcę należy wywieść jedynie wymaganie, aby rezultat świadczenia podwykonawcy spełnionego na podstawie umowy z wykonawcą składał się na obiekt stanowiący przedmiot świadczenia wykonawcy w ramach zawartej z inwestorem umowy o roboty budowlane. Tylko wtedy, gdy rezultat świadczenia podwykonawcy wchodzi w skład obiektu stanowiącego przedmiot świadczenia wykonawcy w ramach umowy o roboty budowlane, można usprawiedliwić nałożenie na inwestora obowiązku zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy, połączonego węzłem solidarności z obowiązkiem zapłaty wynagrodzenia podwykonawcy przez wykonawcę. Okolicznością usprawiedliwiającą nałożenie tego obowiązku jest zrealizowanie części świadczenia wykonawcy na rzecz inwestora kosztem podwykonawcy, tj. bez otrzymania za to należnego wynagrodzenia od wykonawcy (tak SN w wyroku z 17 października 2008 r., I CSK 106/08, LEX nr 489358).

W następstwie powyższych ustaleń, za chybiony uznać należało podniesiony przez pozwanego zarzut przedawnienia spornych roszczeń. Do terminu przedawnienia roszczeń z tytułu umowy o roboty budowlane jako związanych z prowadzeniem działalności gospodarczej znajduje zastosowanie trzyletni termin przedawnienia wynikający z art. 118 k.c. (zob. uchwała SN [7] z 11 stycznia 2002 r., III CZP 63/01, LEX nr 50044).

Zważywszy na określony w ww. fakturach VAT i umowie podwykonawczej termin ich płatności oraz datę otrzymania tychże faktur bieg trzyletniego terminu przedawnienia należy liczyć od 20 czerwca 2012 r. (15 maja 2012 r. + 35 dni). Należności z tychże faktur przedawniały się zatem 20 czerwca 2015 r. Powództwo zostało wniesione 27 kwietnia 2017 r. W między czasie jednakże pozwany złożył przerywający bieg przedawnienia (art. 123 k.c. i 124 k.c.) wniosek o zawezwanie do próby ugodowej. Ze złożonych dokumentów nie wynika, w jakiej dacie miało miejsce bezskuteczne postępowanie pojednawcze, jednakże skoro pozwany wysłał do sądu odpowiedź na tenże wniosek 22 września 2014 r. (k. 257), z prawdopodobieństwem graniczącym z pewnością, przyjąć należało, iż trzyletni termin przedawnienia przed wniesieniem ocenianego powództwa jeszcze nie upłynął.

A.D. 2.

Oceniając drugą z powołanych na wstępie spornych kwestii, kluczową z punktu widzenia rozstrzygnięcia należy zastrzec, iż uregulowania zawarte w art. 647¹ § 2, 3, 5 k.c. mają charakter bezwzględnie obowiązujący, zaś odmienne postanowienia umów są nieważne (art. 647¹ § 6 k.c.). Właściwe rozważania w zakresie wykładni § 2, 3 powołanego przepisu należy poprzedzić, odniesieniem się do zarzutu niezachowania przez powoda procedury kontraktowej wynikającej z Subklauzuli 4.4 pkt e Warunków Kontraktu.

Zdaniem Sądu wskazywane przez pozwanego unormowania kontraktowe nie wiązały powoda. Umowa o podwykonawstwo, choć powiązana z umową zawartą pomiędzy inwestorem a wykonawcą, kreuje odrębny stosunek zobowiązaniowy. Sytuację prawną podwykonawcy (dalszego podwykonawcy) wyznacza przede wszystkim treść umowy zawartej z wykonawcą. Odpowiedzialność inwestora, powstała w następstwie wyrażenia przez niego zgody na zawarcie umowy podwykonawczej, ma charakter dodatkowej gwarancji uzyskania wynagrodzenia przez podwykonawcę. Wynika ona z bezwzględnego przepisu ustawy i dla jej przedmiotu oraz granic pozbawione znaczenia są stosunki wewnętrzne oparte na umowie inwestor – wykonawca (zob. m.in. wyrok SN z 05 września 2012 r., IV CSK 91/11, Lex nr 1275009).

Zgodnie z art. 647¹ § 2 zd. 1 k.c. do zawarcia przez wykonawcę umowy o roboty budowlane z podwykonawcą jest wymagana zgoda inwestora. Zgoda ta nie jest warunkiem ważności umowy podwykonawczej, natomiast stanowi konieczną przesłankę odpowiedzialności solidarnej wykonawcy i inwestora wobec podwykonawcy za zapłatę wynagrodzenia za wykonane roboty budowlane (§ 5).

Aby możliwe było w ogóle przypisanie inwestorowi (wykonawcy) powyższej odpowiedzialności, konieczne jest by umowa między wykonawcą a podwykonawcą była znana i akceptowana przez inwestora, a także aby prace określone w umowie zostały wykonane. Zgoda na zawarcie umowy podwykonawczej stanowi przesłankę odpowiedzialności solidarnej inwestora (wykonawcy) za cudzy dług, przy czym w orzecznictwie przyjmuje się (zob. uchwałę SN[7] z 29 kwietnia 2008 r., III CZP 6/08, LEX nr 369669), że inwestor może wyrazić zgodę w następujący sposób:

- I. w czynny wyraźny (pisemnie lub ustnie) albo czynny dorozumiany (poprzez zachowanie świadczące o zgodzie),
- II. bierny przy spełnieniu warunków tzw. milczącej zgody (brak wyrażenia w ustawowym terminie sprzeciwu po przedstawieniu umowy podwykonawczej do zatwierdzenia).

Na kanwie niniejszego postępowania poza sporem pozostawało, iż wykonawca (a właściwie podwykonawca generalnego wykonawcy) nie wystąpił do inwestora o zatwierdzenie spornej umowy podwykonawczej, przedkładając jej treść oraz dokumentację wykonawczą wraz z kosztorysem wykonania poszczególnych robót. W tym stanie rzeczy, w rachubę mogła wchodzić wyłącznie dorozumiana czynna zgoda inwestora.

Zgoda inwestora (wyrażona w sposób dorozumiany czynny) na zawarcie umowy wykonawcy z podwykonawcą jest skuteczna, gdy dotyczy konkretnej umowy, której istotne postanowienia decydujące o zakresie solidarnej odpowiedzialności inwestora z wykonawcą za wypłatę wynagrodzenia podwykonawcy są znane inwestorowi, albo z którymi miał możliwość zapoznania się. Inwestor nie musi znać treści całej umowy lub jej projektu, a jego znajomość istotnych postanowień umowy podwykonawczej, decydujących o zakresie jego odpowiedzialności, nie musi pochodzić od wykonawcy lub podwykonawcy. Może mieć dowolne źródło i nie musi być ukierunkowana na wyrażenie zgody na zawarcie umowy podwykonawczej (zob. wyrok S.A. w Warszawie z 02 grudnia 2011 r., VI ACa 690/11, LEX nr 1103601). Drugi sposób wyrażenia zgody (czynny) może przybrać różną formę. Inwestor może wyrażać ją w sposób wyraźny pisemnie bądź ustnie, albo poprzez inne zachowanie, które w sposób dostateczny ujawnia jego wolę (art. 60 k.c.). Może zatem nastąpić to poprzez czynności faktyczne, w sposób dorozumiany, na przykład przez tolerowanie obecności podwykonawcy na placu budowy, dokonywanie wpisów w jego dzienniku budowy, odbieranie wykonanych przez niego robót, oraz dokonywanie podobnych czynności.

Przepis art. 647¹ § 2 k.c. nie uzależnia odpowiedzialności inwestora od przedłożenia mu dokumentacji, jeśli wyraża w sposób czynny zgodę na udział podwykonawcy w realizacji inwestycji. Może on uzyskać wiedzę o umowie pomiędzy wykonawcą a podwykonawcą z dowolnego źródła, zarówno przed jej zawarciem, jak i później. Ustawodawca zakłada, że jeżeli inwestor zgodę w sposób czynny wyraża, to wie co robi i nie jest już potrzebny żaden mechanizm obronny. Oczywiście jest, że orzecznictwo to dotyczy wszystkich ogniw procesu budowlanego wskazanych w art. 647¹ k.c. tj. inwestor-generalny wykonawca - wykonawcy – podwykonawcy (zob. wyrok SN z 04 lutego 2011 r., III CSK 152/10, LEX nr 1102865).

Na kanwie niniejszej sprawy, mając na uwadze wynik postępowania dowodowego należy skonstatować, iż inwestor powziął wiedzę o powodzie jako podwykonawcy na ww. kontrakcie dopiero w następstwie złożenia przez niego pisma z 26 października 2012 r. Powód w żaden sposób nie wykazał, aby inwestor przed tą datą posiadał wiedzę o jego obecności na placu budowy w tym zakresie realizowanych robót. Świadczą o tym dobitnie zeznania przesłuchanych w sprawie świadków, pełniących funkcje nadzorcze z ramienia inwestora.

W związku ze szczególną sytuacją na ww. inwestycji, upadłością podmiotów wchodzących w skład konsorcjum wykonawczego, zaległościami w płatnościach dla wykonawców i podwykonawców, inwestor opracował jednolitą procedurę weryfikacji zgłaszanych roszczeń. Procedura ta polegała na tym, iż wniosek o płatność wystosowany przez niegłoszonego i niezatwierdzonego wcześniej wykonawcę bądź podwykonawcę, kierowany był do Inżyniera Kontraktu, którego zadaniem było po pierwsze potwierdzenie czy dany wykonawca, podwykonawca faktycznie przebywał na placu budowy, po wtóre potwierdzenie wykonania deklarowanych robót. Następnie inwestor zwracał się do generalnego wykonawcy o potwierdzenie salda i po takiej weryfikacji wzywał do zapłaty, zaś w przypadku braku uregulowania

należności w określonym terminie, dokonywał zapłaty za wykonane roboty budowlane według cen wynikających z kosztorysu ofertowego.

Rozważając sporne twierdzenia, mając na względzie poczynione ustalenia faktyczne oraz poczynione rozważania prawne w zakresie wykładni spornych przepisów, należy skonstatować, iż pozwany, w ocenie Sądu, dokonał zatwierdzenia powoda jako podwykonawcy na ww. kontrakcie. Świadczy o tym pozytywny co do zasady wynik wyżej opisanej procedury weryfikacyjnej na podstawie której inwestor wypłacił w marcu 2013 r. powodowi jako podwykonawcy kwotę 8 035,56 zł, którą następnie powołując się na omyłkę rachunkową zweryfikował do kwoty 5 920,94 zł. Przedmiotową zgodę należy kwalifikować jako zgodę dorozumianą czynną.

AD. 3.

W tym stanie rzeczy zasadniczą kwestią wymagającą rozstrzygnięcia było ustalenie czy powód wykonał roboty budowlane, wynikające z treści złożonych faktur VAT. Sąd podziela stanowisko powoda odwołującego się do wyroku SN z 11 stycznia 2008 r., IV CSK 179/11 (LEX nr 383029), wskazującego, iż ww. przepis nie ogranicza odpowiedzialności solidarnej do wysokości wynagrodzenia należnego wykonawcy od inwestora, ani zapłaconego przez inwestora wykonawcy. Odpowiedzialność inwestora wobec wykonawcy wynika z zawartej umowy o roboty budowlane, która określa jej zakres, natomiast odpowiedzialność inwestora wobec podwykonawców wynika z ustawy, ma charakter gwarancyjny, a jej ramy określa umowa wykonawcy z podwykonawcą, a nie zakres odpowiedzialności inwestora wobec wykonawcy. Ustawodawca przyjął, że roszczenie regresowe (art. 376 k.c.) stanowi odpowiedni środek wyrównywania ewentualnego uszczerbku wynikającego z podwójnej zapłaty za to samo zadanie.

Jak już jednakże zaznaczono, odpowiedzialność solidarna inwestora, powstaje wyłącznie w przypadku wykonania robót budowlanych przez podwykonawcę, zgodnie z umową podwykonawczą, które wchodzi w skład zleconych przez inwestora robót na kontrakcie głównym. Mając na uwadze przywołany w pkt AD. 1. uzasadnienia prawnego mieszany charakter umowy z 26 września 2011 r., zasadniczym kryterium decydującym o zasadności powództwa jest wykonanie określonych w umowie robót, tj. wbudowanie przez powoda (w obiekcie stanowiącym przedmiot świadczenia generalnego wykonawcy na rzecz inwestora) materiału dostarczonego przez niego na wykonanie zbrojenia aktywnego ww. obiektów poboru opłat.

Analizując treść umowy podwykonawczej (§ 6 ust. 5 oraz § 6 ust. 2 – k. 25), złożonych faktur VAT (k. 34, 37) wraz z przejściowymi świadectwami płatności (k. 35,38) oraz obmiarów wykonanych robót (k. 36, 39), należy wywieść wniosek, iż strony umowy podwykonawczej przyjęły możliwość zapłaty 60% wynagrodzenia ryczałtowo - ilościowego (ceny jednostkowej poszczególnych robót) za samo dostarczenie materiału przeznaczonego do wbudowania w objęte umową obiekty budowlane. Zapoznając się z treścią ww. dowodów złożonych przez powoda należy skonstatować, iż stanowią one dowód wyłącznie dostarczenia przez podwykonawcę określonego materiału potrzebnego do wykonania umówionych robót. Z §6 ust. 2 umowy podwykonawczej wynika natomiast, iż obliczenie wynagrodzenia ryczałtowego następowało na podstawie iloczynu obmiaru jednostkowego wykonanych przez podwykonawcę robót (zatwierdzonego przez zamawiającego i kierownictwo kontraktu, inwestora) i cen jednostkowych określonych w załączniku nr(...)do umowy.

Mając zatem na uwadze, przytoczone powyżej zasady odpowiedzialności solidarnej inwestora oraz zapisy umowy podwykonawczej należy skonstatować, iż powód w celu wykazania wysokości dochodzonego roszczenia winien przedstawić dowody świadczące o wbudowaniu materiału objętego ww. fakturami VAT w ww. obiekty budowlane zwłaszcza w sytuacji gdy stanowisko inwestora w zakresie wartości wbudowanego materiału było mu znane jeszcze przed wytoczeniem powództwa (vide: pismo z 19 kwietnia 2013 r. – k. 255; odpowiedź na zawezwanie do próby ugodowej z 18 września 2014 r. wraz z załącznikami, w tym poświadczeniem wykonanych robót sporządzonym przez Inżyniera Kontraktu – k. 257-263).

Powód tymczasem nie przedstawił dowodów świadczących o wbudowaniu dostarczonego przez niego materiału zgodnie z umową podwykonawczą w zbrojenie żelbetonowe ww. punktów poboru opłat, co więcej nie złożył również załącznika nr 2 do umowy podwykonawczej na podstawie którego możliwym byłoby ustalenie cen jednostkowych za

wykonane roboty, określone (jak wynika z treści pisma Inżyniera Kontraktu z 09 kwietnia 2013 r. - k. 252-253) w Przejściowych Świadczeniach Płatności nr 15, 16 i 19. Tym samym w nawiązaniu do wyroku SN powołanego przez powoda oraz ustawowych zasad odpowiedzialności solidarnej inwestora względem podwykonawcy, zdaniem Sądu, brak było możliwości skontrolowania czy roboty, których zakres został ustalony w ww. piśmie Inżyniera Kontraktu oraz (...), posiadają w umowie podwykonawczej wartość wyższą aniżeli ustalona w ramach rzeczony weryfikacji dokonanej przez Inżyniera Kontraktu na podstawie cen jednostkowych określonych w kosztorysie ofertowym wykonawcy. Z tego też między innymi względu (poza tym, iż wnioski dowodowe były spóźnione wobec treści art. 207 § 6 k.p.c., powód nie uprawdopodobnił przyczyn opóźnienia), Sąd pominął wnioski dowodowe powoda zgłoszone na rozprawie w dniu 05 lutego 2018 r. (k. 311). Bez rzeczony załącznika nr 2 do umowy podwykonawczej, (...) nr (...), (...)(...)przeprowadzenie dowodu z zeznań wnioskowanych świadków, dokumentów oraz opinii biegłego sądowego, nie mogłoby prowadzić do wykazania wartości wykonanych robót, a tym samym zakresu odpowiedzialności solidarnej inwestora.

A.D. 4.

Na finalne wnioski, stanowiące podstawę oddalenia powództwa w całości, nie mogła wpłynąć treść pisma Zastępcy Dyrektora Oddziału (...) w B. z 12 grudnia 2012 r. (k. 60), którego wbrew twierdzeniom powoda nie sposób zakwalifikować jako uznania długu, a tym samym przesądzać o zasadności roszczenia o zapłatę kwot wynikających z ww. faktur VAT.

Po pierwsze zwrócić należy uwagę, iż uznanie roszczenia nie zostało zdefiniowane w przepisach kodeksu cywilnego. Ustawa przewiduje jedynie skutek dokonania tej czynności w postaci przerwania biegu przedawnienia (art. 123 § 1 pkt 2 k.c.). W doktrynie prawa i judykaturze przyjmuje się, że uznanie roszczenia może być dokonane w dwóch formach: jako uznanie właściwe oraz uznanie niewłaściwe. Pierwsze stanowi nieuregulowaną odrębną umowę ustalającą co do zasady i zakresu istnienie albo nieistnienie jakiegoś stosunku prawnego, drugie zaś określone jest jako przyznanie przez dłużnika wobec wierzyciela istnienia długu. Uznanie niewłaściwe jest więc oświadczeniem wiedzy a nie woli dłużnika (zob. m.in. uzasadnienie wyroku SN z 19 marca 1997 r., II CKN 46/97, LEX nr 30630), zaważywszy natomiast na jednostronną formę ww. pisma, uznać należałoby, iż jego ewentualnym skutkiem jest wyłącznie przerwanie biegu terminu przedawnienia.

Po drugie, adresatami przedmiotowego oświadczenia nie był powód, lecz generalny wykonawca.

Po trzecie nawet przypadku odmiennych zapatrywań, zważywszy na treść regulaminu organizacyjnego (...) w B., Zastępca Dyrektora Oddziału nie miał umocowania do składania w spornym zakresie jednostronnych oświadczeń woli.

Zważywszy na całokształt powołanych okoliczności i rozważań, Sąd w pkt 1. sentencji wyroku oddalił powództwo.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wynikającą z art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c., w zw. z art. 32 ust. 3 ustawy z 15 grudnia 2016 r. o Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej.

Powód uległ pozwanemu w całości, w związku z czym, jako strona która przegrała proces winna zwrócić przeciwnikowi poniesione przez niego koszty zastępstwa procesowego w kwocie 5 400,00 zł ustalone na podstawie stawki minimalnej wynikającej z § 2 ust. 6 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie.

(...)